

Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2005

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2005/06:175 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2005 samt två motioner från allmänna motionstiden 2006. Ingen motion har väckts med anledning av skrivelsen.

Utskottet föreslår att motionerna avslås och att skrivelsen inte föranleder någon åtgärd från riksdagen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Stöd ur Allmänna arvsfonden	5
Skrivelsen	5
Motioner	6
Bakgrund och tidigare behandling	7
Utskottets ställningstagande	8
Skrivelsen	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Skrivelsen	9
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Stöd ur Allmänna arvsfonden

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:So219 och 2006/07:So467.

2. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2005/06:175 till handlingarna.

Stockholm den 16 november 2006

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Mona Sahlin (s), Cecilia Widegren (m), Magdalena Andersson (m), Christer Engelhardt (s), Marianne Kierkemann (m), Lars U Granberg (s), Marina Pettersson (s), Jan R Andersson (m), Lennart Axelsson (s), Margareta B Kjellin (m), Ylva Johansson (s), Lars-Ivar Ericson (c), Thomas Nihlén (mp), Rosita Runegrund (kd), Eva Olofsson (v) och Maria Lundqvist-Brömster (fp).

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I denna skrivelse lämnas en redogörelse för förvaltningen av Allmänna arvsfonden och en redovisning av hur Arvsfondsdelegationen fördelat medel under år 2005. Vidare redogör regeringen för sin bedömning av Arvsfondsdelegationens utveckling och verksamhet samt analyserar fördelningen av stöd inom de olika verksamhetsområdena. Konstitutionsutskottets granskningsärende angående medel ur Allmänna arvsfonden behandlas i skrivelsen. Slutligen anges några områden som enligt regeringens mening bör uppmärksammas vid kommande fördelning av stöd ur Allmänna arvsfonden. I allt väsentligt kvarstår regeringens prioriterade områden för treårsperioden 2006–2008 med endast smärre justeringar.

Utskottets överväganden

Stöd ur Allmänna arvsfonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå två motioner om fördelningen av stöd ur Allmänna arvsfonden.

Skrivelsen

I skrivelsen erinras om att stöd ur Allmänna arvsfonden enligt lag (1994:243) om Allmänna arvsfonden ska främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för fondens tre målgrupper: barn under 12 år, ungdomar 12–25 år och personer med funktionshinder. Verksamhet som beviljas stöd ska vara nyskapande och utvecklande och kunna särskiljas från en organisations reguljära verksamhet. Stöd kan beviljas organisationer som bedriver ideell verksamhet. Offentlig huvudman kan beviljas stöd för utvecklingsverksamhet om det finns särskilda skäl. Så kan t.ex. en kommun tillsammans med en ideell organisation beviljas stöd för att genomföra ett projekt. I sådana fall ställs särskilt höga krav på att projektet är nyskapande och av ideell karaktär. Utvecklingsverksamhet som redan finns som reguljär verksamhet på annan ort beviljas inte stöd. Ett projekt kan enligt praxis beviljas stöd ur Allmänna arvsfonden under högst tre år. Stöd ges inte till reguljär föreningsverksamhet. Stöd får inte ges till enskilda personer eller till vinstdrivande företag.

Allmänna arvsfonden förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond. Kollegiet betalar ut beviljat stöd efter rekvisition. Kollegiets kapitalförvaltning sker i syfte att tillgodose såväl behovet av en god direktavkastning som önskemålet om värdebeständighet. En tiondel av de medel som tillfallit fonden under ett år läggs till fonden. Återstoden får tillsammans med direktavkastningen delas ut.

Regeringen anför att fondens bokförda värde den 31 december 2005 uppgick till 1 316 miljoner kronor och marknadsvärdet till 4 064 miljoner kronor. Fondens tillgångar är placerade i andelar i Kammarkollegiets aktie- och räntekonsortier. Vid 2005 års utgång var 81,0 % placerade i aktiekonsortiet, 18,0 % i räntekonsortiet och 1,0 % i likvida tillgångar.

Totalt har under år 2005 knappt 306 miljoner kronor fördelats till projekt efter ansökan till Arvsfondsdelegationen. Av dessa medel har 276 miljoner kronor fördelats genom löpande handläggning av organisationernas egna initiativ under året och resterande medel, 30 miljoner kronor, har fördelats inom ramen för de särskilda satsningar som Arvsfondsdelegationen ansvarat för. Därutöver har Ungdomsstyrelsen under år 2005 haft regeringens uppdrag att fördela stöd ur Allmänna arvsfonden inom en total

ram av 20 miljoner kronor för två särskilda satsningar. Det innebär att 326 miljoner kronor kunnat användas ur fondens medel till projekt och särskilda satsningar. Det är det högsta belopp som Allmänna arvsfonden någonsin fördelat under ett år.

Under år 2005 har ca 70 miljoner kronor fördelats till målgruppen *barn under 12 år*. Det innebär en ökning med 10 miljoner kronor jämfört med föregående år. Av dessa medel beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelning av ca 67 miljoner kronor till projekt initierade av ideella organisationer. Övriga 3 miljoner kronor fördelade Arvsfondsdelegationen som stöd genom särskilda satsningar. Av skrivelsen framgår att det under 2005 startades projekt om bl.a. modeller för att förebygga psykisk och fysisk ohälsa hos flickor och pojkar, utveckling av föräldrautbildning och föräldrastöd samt stöd till barn i deras relation till föräldrarna.

Fördelningen av stöd till målgruppen *ungdomar 12–25 år* under år 2005 uppgick till drygt 96 miljoner kronor. Arvsfondsdelegationen beslutade om fördelning av ca 60 miljoner kronor till projekt initierade av ideella organisationer. Arvsfondsdelegationen fördelade ca 14 miljoner kronor som stöd genom särskilda satsningar vilka delegationen beslutade om. Därutöver tillkommer de satsningar där rätten att fördela stöd ur fonden delegerats till Ungdomsstyrelsen. Dessa medel uppgår till ca 22 miljoner kronor. Under 2005 startades projekt om bl.a. utveckling av ungdomsrollen inom föreningslivet, motverkande och förebyggande av ungdomars psykiska ohälsa, förebyggande av våld, brott, mobbning och trakasserier.

Under år 2005 har drygt 162 miljoner kronor fördelats till målgruppen *personer med funktionshinder*. Det innebär en ökning jämfört med föregående år. Av dessa medel beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelning av ca 149 miljoner kronor till projekt initierade av organisationer. Övriga 13 miljoner kronor fördelade Arvsfondsdelegationen som stöd genom särskilda satsningar. Under 2005 startades projekt om bl.a. arbete, rehabilitering och sysselsättning.

När det gäller *inriktning och prioriterade områden för stöd ur Allmänna arvsfonden under åren 2006–2008* anför regeringen att det stöd som ges ur arvsfonden bör medverka till att stärka barns, ungdomars och funktionshindrades rättigheter, inflytande och jämställdhet, öka målgruppernas livskvalitet och hälsa samt bidra till såväl social som etnisk och kulturell integration. Prioriterade områden är bl.a. stöd till barn och ungdomar vars föräldrar vistas på anstalt, modeller för att förebygga psykisk och fysisk ohälsa hos flickor och pojkar, förebyggande av våld, brott, mobbning och trakasserier samt design för alla.

Motioner

I motion So467 av Helena Frisk m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om att Allmänna arvsfondens bidragsgivning även ska kunna omfatta projekt som bedrivs av organisationer som arbetar med att stärka och förbättra livs-

situationen för utsatta människor. De nuvarande bestämmelserna innebär att organisationer som bedriver för samhället angelägen verksamhet uteslås från möjligheterna att få stöd ur arvsfonden. Det kan vara organisationer som arbetar med åldersblandad verksamhet inom socialtjänstens område, där många av deltagarna har ”sociala funktionshinder”. Motionärerna anför att ett stöd till verksamhet som bedrivs av organisationer och folkrörelser på det sociala området skulle kunna bidra till att människor stärks och bättre kan ta till vara sina sociala rättigheter och därmed minska beroendet av ekonomiskt bistånd och annat stöd genom socialtjänsten.

I motion So219 av Barbro Westerholm (fp) begärs ett tillkännagivande om vidgning av Allmänna arvsfondens ändamål till att omfatta även stöd till forskning och projekt rörande äldre. Motionären anför att Sverige står inför en mycket dramatisk förändring i befolkningens ålderssammansättning de närmaste decennierna. Det finns ett behov av att både förebygga ohälsa hos äldre och kvalitetssäkra behandling och rehabilitering för att skattemedlen och insatserna ska kunna göra mesta möjliga nytta. Detta innebär i sin tur att det behövs forskning som underlag för beslut om olika insatser. Enligt motionären bör därför Allmänna arvsfondens ändamål vidgas till att omfatta stöd till forskning och projekt rörande äldre.

Bakgrund och tidigare behandling

Enligt 5 § lag (1994:243) om Allmänna arvsfonden ska arvsfonden främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder.

Vid införandet av den nuvarande lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden anförde regeringen i *proposition 1993/94:124 Ny lag om Allmänna arvsfonden* bl.a. följande om målgrupperna för stödet (s. 17 f.):

Allmänna arvsfonden har hittills inte varit i en sådan situation att det för utdelning tillgängliga beloppet inte har kunnat delas ut. Fondmedlen anses tvärtom otillräckliga. Detta har lett till att kraven på den sökandes egeninsats undan för undan har skärpts och att en allt hårdare prioritering görs mellan ansökningarna. Det finns alltså i dag inte något utrymme för att utvidga arvsfondens ändamål till att omfatta nya målgrupper utan att minska utrymmet för stöd till barn, ungdomar och funktionshindrade personer.

Det finns enligt regeringens mening inte någon anledning anta att behovet av stöd från Allmänna arvsfonden skulle bli mindre i framtiden för de målgrupper som för närvarande omfattas av ändamålet med Allmänna arvsfonden. – – –

En utvidgning av arvsfondens ändamål till ytterligare målgrupper skulle, med oförändrad utdelningspraxis, vara ägnad att splittra den stödverksamhet som Allmänna arvsfonden bedriver. Möjligheterna att göra effektiva insatser på angelägna områden skulle därmed minska.

Med hänvisning till det sagda anser regeringen i likhet med utredaren att Allmänna arvsfondens ändamål också i fortsättningen bör omfatta endast målgrupperna barn, ungdomar och personer med funktionshinder.

Utskottet behandlade propositionen i *betänkande 1993/94:SoU23 Lag om Allmänna arvsfonden*. Inga motioner väcktes med anledning av propositionen. Utskottet tillstyrkte propositionen. Riksdagen följde utskottet (rskr. 1993/94:250).

I *betänkande 2005/06:SoU3 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2004, m.m.* behandlade utskottet bl.a. ett motionsyrkande (s) om att arvsfondens bidragsgivning även ska kunna omfatta projekt som bedrivs av organisationer som arbetar med att stärka och förbättra livssituationen för utsatta människor. Utskottet avstyrkte yrkandet och anförde att Allmänna arvsfonden ska främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder i huvudsak genom stöd till organisationer som bedriver ideell verksamhet riktad till nämnda grupper. Utskottet vidhöll tidigare ställningstagande beträffande fondens ändamål (5 §). (Ingen reservation anmälades i denna del, rskr. 2005/06:17.)

Utskottets ställningstagande

Enligt 5 § lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden har arvsfonden till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Vidare framgår av 6 § samma lag att stöd ur fonden i första hand ska lämnas till verksamhet som är nyskapande och utvecklande. I 7 § stadgas att stöd får lämnas till organisationer som bedriver ideell verksamhet men att stöd inte får lämnas till enskilda personer.

Enligt utskottets uppfattning är de ovan angivna bestämmelserna väl avvägda. Utskottet är således inte för närvarande berett att föreslå att arvsfondens ändamål utvidgas till att omfatta nya målgrupper. Utskottet hyser emellertid förståelse för motionärernas synpunkter och vill i detta sammanhang framhålla att det faktum att arvsfonden bl.a. ska främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för personer med funktionshinder torde innebära att en del av de frågor som motionärerna belyser redan omfattas av arvsfondens nuvarande ändamålsbestämmelse. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna So219 (fp) och So467 (s) i den mån de inte är tillgodosedda.

Skrivelsen

Utskottet anser att skrivelse 2005/06:175 inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet föreslår att skrivelsen läggs till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2005/06:175 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2005.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:So219 av Barbro Westerholm (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en vidgning av Allmänna arvsfondens ändamål till att omfatta även stöd till forskning och projekt rörande äldre.

2006/07:So467 av Helena Frisk m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Allmänna arvsfondens bidragsgivning även ska kunna omfatta projekt som bedrivs av organisationer som arbetar med att stärka och förbättra livssituationen för utsatta människor.